

מיכתבים

האלה התופסות לעיתים קרובות את מקומן של שתי המילים העבריות: מיקס-שווא?

גאל אדומי, פתחתקווה

את הופעת הבכורה של מיקס-שווא, בו רואים דברים שאינם קיימים כלל, מייחסים לפייה מורגאן (קוסמת ואחותו של המלך ארתור, איש אבירי השולחן העגול) שיצרה אותו בימי הביניים, במיצרי מסינה, המפרדים בין האי סיציליה לקלבריה שבדרום המגף האיטלקי.

לקרוא ולשתוק

עוד על קוראים מתמידים (מיכתבים), העולם הזה 30.9.87. לפי האודיסיאה של הקורא ישראלי (שהספיק לקרוא את העולם הזה בבני-ברק ובכאר-אורה בכלפריה ובבתיים, בבאול ובכריסל) נראה לי שמן הראוי לערוך תחרות בין קוראי העולם הזה על רשימת המקומות בהם נהגו לקרוא את העולם הזה.

אני, למשל, התחלתי לקרוא אותו במקום שבו נולדתי, להבות-חביבה, המשכתי בקריאתו בעת לימודי בלגרון והשתלמותי בלוס-אנג'לס ועכשיו אני נהנה לעיתים קרובות לקרוא אותו, בשבת, בלטרון. בגנים המצילים של מינור השתקנים.

אופיר או מוגרי

עוד על סצנה מתוך סרט שכוח (יומן אישי), העולם הזה 2.9.87. והלאה.

מתוך תחום הנשייה: הסרט הוקרן אז בקולנוע מוגרי בתל-אביב (כיום מושבת אחר שעלה באש) או בקולנוע אופיר (כיום בתהליך שיפוץ). הצמד-חמור אבוס וקוסטלו נפגש בכלא באסיר והם מזכירים לו את נהר הפוקומוקו, והאסיר אומר (באיום): "כאשר אני שומע את השם פוקוד מוקו, אני צועד בלאט צעד אחר צעד..." ואת השאר אינני זוכר. **מכאול גרינשפן**, ובעתים

קמץ זה לא פתח

על-סימני-ההיכר של דוברי עברית נכונה (איידיס לשפה העברית), הער"ל 9.9.87.

אני עוקבת אחר מילחמתו הבלתי-נלאית של אורי אבנרי למען הלשון העברית. ולמרות שאין ברצוני לעסוק בדקדוקי עניית, אני חייבת, לפחות כמורה לדיקדוק, להסב את-שומתי-ליבו של אבנרי לכך שבכתבתו האחרונה הוא בעצמו שגה. כאשר הוא ציין לשבח את אלה-המקפידים לבטא את המילה נראה, בלשון הווה, באל"ף סגולה (כפי שצריך), הוא גינה את אלה שאינם עושים כך ומחליפים לשון הווה בלשון עבר ואז, כדברי אבנרי, הם מבטאים את המילה נראה באל"ף פתוחה. אבל הלשון העברית אבנרי איננה ניקוד כזה. נראה, בלשון עבר, מבטאת באל"ף קמצה. הצליל אומנם דומה, אבל קמץ זה קמץ ופתח זה פתח. **טובה סנדר**, עכו

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות, מישיפתיות או טכניות.

עצה אחת בלבד

מאז ומתמיד נהגו קוראי העולם הזה מדיווחי של השבועון על מעני-הלשון של גדולים ונכבדים. מעני-הלשון כזה גם הובא במדור אנשים בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● **לאחר ששבעת יועציה של שרת החוץ גולדה מאיר הגיעו לניו-יורק (במסגרת מישלחת ישראל למושב העצרת השנתית של מליאת אירגון האומות המאוחדות) וקיבלו, כל אחד, חדר עם שולחן וטלפון בקונסוליה הישראלית במקום, התעניינה אחת מידידותיה של השרה אם גולדה כבר הספיקה להוועץ ביועציה הרבים. כן,** הישיבה גולדה, **אני מתכוננת לשאול אותם שאלה אחת: איך להימטר מהם?**

(המשך מעמוד 3)

מאות רבות של מחקרים מדעיים מבוססים ביותר, שהתפרסמו בביטאונים המדעיים החשובים באירופה ובארצות-הברית, מצביעים כולם על תוצאות ששום פסיכיאטר עוד לא הצליח להגיע אליהן, תוצאות המדהימות בהישגים הנפלאים שלהן. **ליה אוסנברג**, חיפה

השלוש והשאלה היהודית

על הצורך בהענקת פרס נובל לשלוש ליהודי, רצוי ליהודי ישראלי עונת חלוקת פרסי-נובל עומדת בשעה, ולדעתי באמת חייבים להעניק פרסי-נובל לשלוש ליהודי (רצוי מאוד ליהודי ישראלי). ואם לאו דווקא למרדכי וענונו, אפשר בהחלט לטדי קולק (על פועלו בירושלים).

את המניע להצעתו ניתן לנמק בשלוש מילים: השלוש והשאלה היהודית.

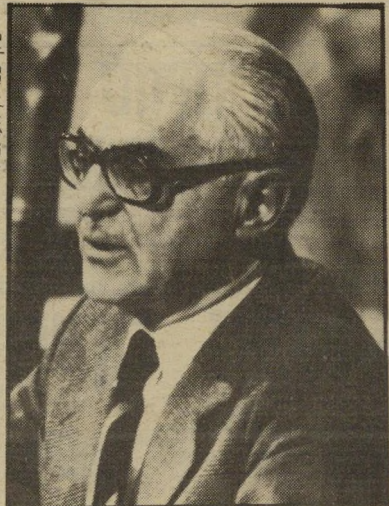
משך השנים מאז חולק פרסי-נובל הראשון (1905) קיבלו עשרות יהודים את פרסי-נובל-בפיסיקה וכן קיבלו כמה עשרות יהודים את פרסי-נובל-לרפואה ואיזה תריסר יהודים — את פרסי-נובל-לספרות וכנ"ל לכללה, ורק בנושא השלוש קיבלו במשך כל השנים הרבות רק שישה יהודים (מיוצאי הולנד, המישפטן והריפולומט טוביה מיכאל קראל אשר ב-1911 ועד אלי ויזל בשנה שעברה) את הפרס.

אז, למען הסדר הטוב ושיוויון ההזדמנויות... **איציק מרשלקוביץ**, תל-אביב

איחוד מישפחות

על שם מישפחה המתבקש לחבר-כנסת מסויים (אנשים), העולם הזה 30.9.87

אחרי שגיליתם כי הח"כ של חר"ש, שנוגד כמאיר קובנר, שינה בצעירותו את שם מישפחתו לוילנר, הייתי מציעה לו לעברת סוף-סוף את שמו ולהיקרא מאיר בירת.

ציון צפורה, העולם הזה

ח"כ וילנר שם מישפחה מס' 3

כי שם מישפחתו הראשון, קובנר, איננו שמה (הרוסי) של סתם עיר ליטאית (קובנו, ובשמה הליטאי קאונאס). העיר הזאת שימשה כבירת המדינה בשנות העצמאות המעטות שבהן וכתה במאה הזאת (1918-1940).

וגם כאשר הוא בחר בשם מישפחה מס' 2, וילנר, לא היה זה על שמה (הרוסי) של סתם עיר ליטאית (וילנה, ובשמה הליטאי וילניאוס) כה נולד. העיר הזאת, שהיא כיום בירתה של הרפובליקה הסוציאליסטית הסובייטית של ליטא, היתה במשך כמעט 500 שנים (1323-1951) בירתה של הממלכה הליטאית.

לכן מה יותר יאה מאשר לעשות איחוד מישפחות, וכרי שלא קובנו, הבירה הישנה, ולא וילנה, הבירה הישנה-חדשה יקופחו בשורשיו של ח"כ חר"ש הנכבד, ייקרא מעתה שמו בישראל — **דן סמואל**, רחובות

הפייה מסיציליה

על מקורו של מונח שכיה (איש השנה השמ"א), העולם הזה 21.9.87.

חלומה של מיפלות-העבודה לחדש את הברית ההיסטורית עם המחנה הדתי תואר בכתבת איש השנה כפאטה מורגאנה.

נכון מאוד. אבל מה המקור לשתי המילים הלועזיות

קריא יקר

— כך חיי העם היהודי יורדים מדחי אל דחי. מצווים אנו — מצווים. ציון, ולא ביקשו מאיתנו. אלא התורה מצווה עלינו לחיות על-פי דרכה. עיון היטב בפרשת "בחוקות" ואולי תשכיל, למחנה כאו עלינו כל הצרות בכל הדורות, ואם נמ' שיד בדרך הגויים יכולע לנו יותר, והקב"ה משסה בנו את הגויים ועם כל מה שמשמע מכך. הגויים מאמינים בתנ"ך, ואתה, במשכיל, כח בר-כנסת, כעיתונאי, כל-כך עיוור בשניאתך לדת וליהדות בכלל!

רצון הרוב הוא קובע — אתה כותב במשך — לאיזה חברה ותרבות תהיה השפעה על ידך שלים.

ירושלים, ירדני, חייבת להיות אחרת. בידר-שלים חייבים להתנהל חיים של תורה. כדאי שתלך ללמוד לפחות שנה, ורק על-מנת לקבל מושג מהי התורה הקדושה. לאוניברסיטת בר-אילן תלך, תלמד, ורק על-מנת להביין את עומקה של התורה — כי כמו עומקה, כך גובהה, כגובה הארץ מן השמים וכל הבריאה בכלל.

לגנוב, לשקר, לרצוח

הילוני, מה זה חילוני — ואומר לך מהי הדעה.

חילוני הוא אדם חולני. אדם שרודף אחר תא-וותיו הגשמיות, תאוות-אנוש, והאנוש הוא מוגבל בשיכלו, וככל שירדוף אחריו החופש לחיות כא-וות-אנוש, כך הוא חוטא ומחטיא את הרוב. לרוב-מה: צה"ל — כנות צה"ל, בנות הרחוב החילוני, אני ואפסי עוד, ומי יאמר לי מה לעשות? כנות, כנים, גבריים, נשים — הידד החופש. אפשר לבגוד בבני-יוג, אפשר להתגרש, אפשר להפקיר אשה וילדים, אפשר לנאוף, אפשר לגנוב, אפשר לשקר על ימין ועל שמאל, אפשר לעשות הפלות, כלומר לרצוח ולרדות שאינם יכולים לע-מוד ולצעוק "תנו לנו לחיות!" הכל אפשר והרשות נתונה. הפקר, חביבי, הפקר. ובעיתונות אנו רואים את כל הצד המכוער של החברה הישראלית, ושעל-מנת שתקום מדינה יקרה זו נפלו ונפולים רבים ממיטב בנינו לראבון ליבנו.

ועל כן ירדני, ערב ראש-השנה אני סולחת לך, אך אנא, ראשית באדם ושנית כח"כ ושלישית כעיתונאי — לך ללמוד יהדות. אל תהיה דתי — רק למד, על-מנת שתביין מהי יהדות, ואז תנהג ברחמים כלפי כולם. כי התורה נכפתה עלינו הר כגזיית, ואם בחוקותי לא תלכו, הורים יקברו את בניהם, גרוש נגורש מחלקת-אלוהים הקטנה.

עלה והצלח, ושנראה אותך שומר על כבוד ירושלים ועם ישראל היושב בתוכה. אני גנד כפייה דתי, אך גם גנד כפייה חילונית. הכל צריך להתנהל על דרך החיפוש, והיפוש-אמת, ואין אמת אלא בררך התורה. צא ולמד. בבירכת שנה טובה ומאושרת, ובהוצאת עיתון יותר מלבב, שיהיה נעים לקרוא בו, כי לא הכל חושך במדינה, יש עליות ויש ירידות. ובשנה זו, שנת תשמ"ח — שנהיה בעליה וב-שימחה. אמן.

עך כאן מיכתבה של כוכבה בר-לוי, תוך הש' מטת כמה דברים החוזרים על עצמם. רצייתי להשיב לדברים. אך אחרי מחשבה נר-ספת החלטתי להימנע מכך, ולהזמין אותך לע-שות כן, אם רצונך בכך. נפרסם ברצון תשובות.

א.א.א.א.א.

ברגע הראשון לא ידעתי איך להתייחס למיכתב. הוא נשא בולים של אירלנד, נשלח בדואר אקספרס מראבלין ונמען ל.ח"כ אורי אבנרי, הכנסת, ירושלים. מכל הברכות שקיבלתי לראש-השנה, זו היתה המורה ביותר. הכותבת זיהתה את עצמה ככוכבה בר-לוי, וכתבה את דבריה בכתב-יד עברי מטורד וקריא. **הנה הם בלשונם:** אל מר אבנרי שלום!

מיכתבי זה לא ימצא חן בעיניך, ובווראי שלא יופיע בעיתונך כשום מדור. אך — איך אמרה גולדה בזמנו — "אני מוועזעת", וזו האמת. מלפני פנעמים ניסיתי בצעירותי לקרוא את עיתונך, אך משום-מה מעולם לא נראה שכדאי להאמין ולחיות לאור עיתונך. לקבל את דבריך ולחיות בהם, זה כמו לחיות בהררי-חושך. חושך שיכלי, חושך מלא ריבועות. אך דבר אחר אינני מבחינה — על שום מה שינאה כל-כך גדולה? ועל שום מה בורות כזו גדולה?

שלחתם שתי עיתונאיות לסקור את אחת הש' כנות במאשיערים (העולם הזה 16.9.87). שתי עיתונאיות, החדה... גועל-נפש. מה? הן לא יוד-עות את ורד-חייים של הרתיים?

הן לא מודעות לכך שחרדיות עסקות ברברים יותר חשובים מניסיתי בצעירותי לקרוא את ולסקור את חיי הרתיים במאשיערים? בוש! וחפרה, אפילו ערבים לא עושים מעשים כאלה, איזו בוש! אלא שהן שמו עצמן ללעג ולקלס והתרצו בלבוש אולי חרדי אך עלוב, ואולי אפ"י לו הסתובבו בשכונה רעבות, כשריה הצ'ולנט עולה מכל הבתים.

אבל מה שהעלה את חמתי ביותר זו כתבתך "טרי בנים" (העולם הזה 16.9.87).

לא רק השינאה שנבעה מן הכתבה, השינאה לדת, השינאה לתנ"ך, ואם כך השינאה ליהדות. כשקראתי, לא יכולתי לעכל בורות כזו, שינאה כזו, וכבר ראינו אותך בעני-רוחי שורף בתי-כנסת וספריית-תורה (וכי למה לא? דברים כאלה נעשים רק משינאה עמוקה, ושינאה עמוקה מן הסתם הופכת עיוורת). אתם השמאלנים קוראים לכהגט בשמות-גנאי, אך אחרי כתבה זו ואחרות, איך אפשר לקרוא לכם?

דויד הנואף

אני רואה אותך לפעמים מעל מסך הטלוויזיה: כשעתי ישיבה, אדם בגיל שצריך כבר להבין הרבה יותר, גם מפאת גילו וגם מפאת השכלתו, יושב ומשקיף על כולם במבט ביקורתי, עם המקטרת הניצחית שבפיך (שלדעת פסיכור-לוגים היא תהליף למוצץ).

נראה שאתה פוסל את כל התנ"ך. אתה כותב בהמשך כתבתך שרודף המלך היה נואף, ובכלל טיפוס מופקפק. גועל-נפש!

מה אתה רוצה מהתנ"ך? דווקא התנ"ך כתב על חולשותיו של המלך דויד, ועל זה הוא נענש, כמוכן. ירדני אבנרי, התנ"ך לא בא לייפות שום דבר, וכתב דברים כהווייתם. דויד היה נואף, אולי אפשר לקרוא לזה כך, אבל דויד היה מלך בשר-ורם, ואין צורך שלא יחטא... אתה כותב בולשיט על השכינה וכר. ושירוש' לים היא לא משהו מיוחד וכר'.

ירושלים היא לא משהו מיוחד כיום, דווקא בגלל החיים החילוניים המופקרים. עם שניתנה לו התורה, אולי "בעל כורחו", אבל התורה ניתנה על-ידי בורא-עולם, והתורה חייבת להישמר, ואנו מצווים לחיות על-פי דרך-התורה. וככל שאנו רחוקים ממנה ומתרחקים, הבה נהיה ככל הגויים"